

LATVIJAS REPUBLIKAS
AUGSTĀKĀ TIESA

**PUBLISKO IEPIRKUMU LIETAS: EIROPAS SAVIENĪBAS
TIESAS PRAKSE**

2016.GADS—2017.GADA PIRMAIS PUSGADS

Judikatūras un zinātniski analītiskā nodaļa

RĪGA 2017

SATURA RĀDĪTĀJS

Izmantoto saīsinājumu saraksts	3
Ievads	4
1. Tiesiskais regulējums un principi	5
2. Procesuālie aspekti	7
Tiesības celt prasību	7
3. Materiāltiesiskie aspekti	12
3.1. Iepirkuma dokumentācija, tajā noteiktās prasības un vērtēšanas kritēriji	12
3.2. Pretendentu un piedāvājumu atbilstības novērtēšana	16
3.3. Iepirkuma līguma noslēgšana un izpilde	22
3.4. Direktīvas piemērošanas izņēmumi	24
Izmantoto nolēmumu saraksts	29

IZMANTOTO SAĪSINĀJUMU SARAKSTS

Direktīva 2004/18	Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 31.marta Direktīva 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru
Direktīva 89/665	Padomes 1989.gada 21.decembra Direktīva 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām
Direktīva 2014/24	Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra Direktīva 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK
Direktīva 2014/23	Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra Direktīva 2014/23/ES par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu
LES	Līgums par Eiropas Savienību

IEVADS

Prakses apkopojuma mērķis ir strukturēti apkopot nozīmīgākās Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada un 2017.gada pirmā pusgada spriedumu atziņas un prakses piemērus publisko iepirkumu lietās, ļaujot interesentiem vienuviet iepazīties ar aktuālo tiesas praksi un tādējādi palīdzot vienveidot publisko iepirkumu tiesību normu izpratni un piemērošanu. 2016.gada un 2017.gada spriedumiem pievienoti klāt arī vecāki spriedumi, kas ir saistīti ar to pašu tiesību problēmjasutājumu.

Šis apkopojums ir papildinājums Augstākās tiesas 2017.gada prakses apkopojumam publisko iepirkumu jomā, maksimāli saglabājot tādu pašu struktūru. Apkopojumā atsevišķi nodalīti publisko iepirkumu lietu izskatīšanas procesuālie aspekti un materiāltiesiskie aspekti.

Jebkura apkopojumā paustā atziņa ir aplūkojama kopsakarā ar attiecīgo Eiropas Savienības Tiesas spriedumu.

1. TIESISKAIS REGULĒJUMS UN PRINCIPI

Pienākums nodrošināt citas dalībvalsts komersanta aizsardzību

Direktīvas 2004/18 noteikumi ir jāinterpretē atbilstoši Līguma par Eiropas Savienības darbību principiem, it īpaši brīvas preču aprites, brīvas uzņēmējdarbības veikšanas un brīvas pakalpojumu aprites principiem, kā arī no tiem izrietošiem principiem, piemēram, vienlīdzīgas attieksmes, nediskriminācijas, savstarpējas atzīšanas, samērīguma un pārskatāmības principiem, kuri jāievēro dalībvalstīs veiktajā publiskajā iepirkumā.

Publiskā iepirkuma procedūru koordinēšanas Eiropas Savienības līmenī mērķis tādējādi ir aizsargāt tādu vienā dalībvalstī reģistrētu saimnieciskās darbības subjektu intereses, kuri vēlas piedāvāt preces vai pakalpojumus citā dalībvalstī reģistrētām līgumslēdzējām iestādēm. Direktīvas 2004/18 mērķis ir izslēgt jebkuru risku, ka, piešķirot publiska līguma slēgšanas tiesības, līgumslēdzējas iestādes dotu priekšroku valsts kandidātiem.¹

Direktīvu piemērošana laikā

1) Piemērojamās direktīvas normu interpretēšana jaunās direktīvas normu gaismā

Eiropas Savienības Tiesa lietā *Partner Apelski Dariusz*,² izvērtējot vecās normas regulējumu un precīzāku jaunās direktīvas normas regulējumu, atzina, ka vecā norma nevar tikt interpretēta jaunākas normas gaismā. To, vai vecāku normu ir iespējams interpretēt jaunākas normas gaismā, ir vērtējams jautājums.

Lietā „*Partner Apelski Dariusz*” Eiropas Savienības Tiesa norādīja, ka, lai gan Direktīva 2014/24, kā ir norādīts tostarp tās preambulas 2.apsvērumā, ir vērsta uz to, lai precizētu zināmus galvenos jēdzienus un koncepcijas, lai nodrošinātu juridisko noteiktību, kā arī ietvertu dažus ar tiem saistītus Eiropas Savienības Tiesas iedibinātās judikatūras aspektus, tad tomēr ar šīs direktīvas 63.pantu ir veikti būtiski grozījumi attiecībā uz saimnieciskās darbības subjekta tiesībām izmantot citu subjektu iespējas saistībā ar publiskā iepirkuma līgumu. Ar Direktīvas 2014/24 63. panta 1. punktu nekādi netiek turpināta Direktīvas 2004/18 48.panta 3.punkta pastāvēšana un netiek izskaidrota tās piemērošanas joma, bet gan ir paredzēti jaunu nosacījumi, kas nav bijuši paredzēti iepriekšējā tiesiskajā regulējumā. Šajos apstākļos minētā Direktīvas 2014/24 tiesību norma nevar tikt izmantota par Direktīvas 2004/18 48.panta 3.punkta interpretācijas kritēriju, jo šajā lietā jautājums nav par šaubu attiecībā uz pēdējās minētās tiesību normas satura interpretāciju kļiedšanu.

Vienlaikus Eiropas Savienības Tiesa arī vairākās citās lietās ir stingri norādījusi, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru principā ir jāpiemēro tā direktīva, kura ir spēkā brīdī, kad līgumslēdzēja iestāde izvēlas, kādu procedūru tā īsteno, un galīgi izlemj jautājumu, vai

¹ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 2.jūnija spriedums lietā *Dr. Falk Pharma*, C-410/14, ECLI:EU:C:2016:399, 34., 35.punkts, 1998.gada 10.novembra spriedums lietā *BFI Holding*, C-360/96, ECLI:EU:C:1998:525, 41. un 42.punkts.

² Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.aprīļa spriedums lietā *Partner Apelski Dariusz*, C-324/14, ECLI:EU:C:2016:214.

pastāv pienākums veikt iepirkuma procedūras iepriekšēju izsludināšanu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai. Turpretī nav piemērojamas tādas direktīvas normas, kuras transponēšanas termiņš ir beidzies pēc šī brīža.³

2) Atturēšanās no tādiem pasākumiem un normu interpretācijas, kas var apgrūtināt transponējamajā direktīvā paredzēto mērķu sasniegšanu

Eiropas Savienības Tiesas judikatūra liek dalībvalstīm atturēties no tādu pasākumu ieviešanas un piemērojamās direktīvas normu interpretēšanas jaunās direktīvas transponēšanas termiņa laikā, kas varētu nopietni apgrūtināt jaunajā direktīvā paredzētā rezultāta un mērķu sasniegšanu.⁴ Šī judikatūra neļauj pirms minētā termiņa iestāšanās noteikt tādus ierobežojumus pretendentiem, kas neizriet no Eiropas Savienības tiesībām.⁵

Lietā „Pippo Pizzo” Itālijas tiesa uzdeva jautājumu par ierobežojumiem saimnieciskās darbības subjektam atsaukties uz citu personu iespējām, lai panāktu atbilstību minimālajām prasībām dalībai iepirkuma procedūrā. Dalībvalsts tiesa šajā prejudiciālajā jautājumā ietvēra arī jautājumu par jaunās Direktīvas 2014/24 piemērošanu – tajā paredzētajiem ierobežojumiem iespējai izmantot citu uzņēmumu iespējas. Eiropas Savienības Tiesa uzsvēra, ka jaunās direktīvas noteikumi lietā nav piemērojami *ratione temporis* un nevar tikt noteikti tādi ierobežojumi, ko neparedz piemērojamā Direktīva 2004/18.⁶

³ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.aprīļa spriedums lietā *Partner Apelski Dariusz*, C-324/14, ECLI:EU:C:2016:214, 83., 94.punkts, 2017.gada 5.aprīļa spriedums lietā *Borta*, C-298/15, ECLI:EU:C:2017:266, 27.punkts, 2014.gada 10.jūlija spriedums lietā *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, ECLI:EU:C:2014:2067, 31.punkts.

⁴ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 2.jūnija spriedums lietā *Pippo Pizzo*, C-27/15, ECLI:EU:C:2016:404, 32.punkts kopsakarā ar Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 27.oktobra spriedumu lietā *Milev*, C-439/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:818, 32.punktu, 2006.gada 4.jūlija spriedumu lietā *Adeneler u.c.*, C-212/04, ECLI:EU:C:2006:443, 122. un 123.punktu, sk. arī Eiropas Savienības Tiesas 1997.gada 18.decembra spriedumu lietā *Inter-Environnement Wallonie*, C-129/96, ECLI:EU:C:1997:628, 45.punktu.

⁵ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 2.jūnija spriedums lietā *Pippo Pizzo*, C-27/15, ECLI:EU:C:2016:404, 32.punkts.

⁶ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 2.jūnija spriedums lietā *Pippo Pizzo*, C-27/15, ECLI:EU:C:2016:404, 21.–34.punkts.

2. PROCESUĀLIE ASPEKTI

Tiesības celt prasību

Par iepirkumos celto prasību efektivitāti

Lai saskaņā ar Direktīvas 89/665 1.panta 1.punkta trešo daļu un 1.panta 3.punktu par līgumslēdzēja iestādes pieņemtajiem lēmumiem celtās prasības varētu uzskatīt par efektīvām, tām ir jābūt pieejamām vismaz ikvienai personai, kura ir vai ir bijusi ieinteresēta iegūt konkrēta līguma slēgšanas tiesības un kurai ar varbūtējo pārkāpumu ir vai var tikt nodarīts kaitējums.⁷

Direktīvas 89/665 1.panta 1.punkta trešā daļa:

Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka attiecībā uz līgumiem, uz ko attiecas Direktīva 2014/24/ES vai Direktīva 2014/23/ES, līgumslēdzēju iestāžu lēmumus var efektīvi un jo īpaši iespējami ātri pārskatīt saskaņā ar šīs direktīvas 2.–2.f pantā izklāstītajiem nosacījumiem, pamatojoties uz to, ka ar šādiem lēmumiem ir pārkāpti Eiropas Savienības tiesību akti publiskā iepirkuma jomā vai attiecīgās valsts noteikumi, ar kuriem transponē minētos tiesību aktus.

Direktīvas 89/665 1.panta 3.punkts:

Dalībvalstis nodrošina to, ka saskaņā ar sīki izstrādātiem noteikumiem, ko dalībvalstis var pieņemt, pārskatīšanas procedūras ir pieejamas vismaz ikvienai personai, kura ir vai ir bijusi ieinteresēta iegūt konkrēta līguma slēgšanas tiesības un kurai ar varbūtējo pārkāpumu ir vai var tikt nodarīts kaitējums.

Pretendenta piedāvājuma noraidīšana pirms iepirkuma uzvarētāja izvēles

Lēmums, ar kuru līgumslēdzēja iestāde pat pirms izvēles izdarīšanas ir noraidījusi pretendenta piedāvājumu, ir lēmums, kuru atbilstoši Direktīvas 89/665 1.panta 1.punktam ir jābūt iespējai pārsūdzēt, ciktāl šis noteikums ir attiecināms uz visiem līgumslēdzēju iestāžu pieņemtajiem lēmumiem, kam ir piemērojamas Eiropas Savienības tiesību normas publisko iepirkumu jomā, un tajā nav paredzēti nekādi ierobežojumi attiecībā uz minēto lēmumu veidu un saturu.⁸

Divi piedāvājumi, no kuriem neviens neatbilst līguma tehniskajām specifikācijām

Lietā „Fastweb” iestāde, pamatojoties uz iepirkuma procedūras

⁷ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 21.decembra spriedums lietā *Technische Gebäudebetreuung and Caverion Österreich*, C-355/15, ECLI:EU:C:2016:988, 28.punkts, 2016.gada 5.aprīļa spriedums lietā *PFE*, C-689/13, ECLI:EU:C:2016:199, 23.punkts.

⁸ Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 4.jūlija spriedums lietā *Fastweb*, C-100/12, ECLI:EU:C:2013:448, 26.punkts, 2003.gada 19.jūnija spriedums lietā *Hackermüller*, C-249/01, ECLI:EU:C:2003:359, 26.punkts.

specifikācijām, uzaicināja *Fastweb* un tās konkurentu iesniegt savus piedāvājumus. Izvērtējot piedāvājumus, iestāde noslēdza līgumu ar *Fastweb* konkurentu.

Fastweb pārsūdzēja tiesā lēmumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, norādot, ka tās konkurents neatbilda tehniskajām specifikācijām. Arī pats konkurents iestājās tiesvedībā un cēla pretprasību. Dalībvalsts tiesa, izskatot lietu, konstatēja, ka ne *Fastweb*, ne arī tās konkurents, kam tika piešķirtas līguma slēgšanas tiesības, patiesībā neatbilda tehniskajām specifikācijām, un būtībā abas sabiedrības bija pielaistas dalībai konkursā prettiesiski. Proti, abas sabiedrības kļūdaini nav izslēgtas no dalības procedūrā jau piedāvājuma pārbaudes posmā.

Dalībvalsts tiesa, uzskatot, ka tikai likumiski (prasībām atbilstoši) konkursa dalībnieki ir tiesīgi celt prasību par lēmumu piešķirt attiecīgā līguma slēgšanas tiesības, apšaubīja abu konkursa dalībnieku tiesības apstrīdēt procedūras iznākumu.⁹

Eiropas Savienības Tiesa šajā lietā atzina, ka iepirkumā izraudzītā pretendenta pretprasība nevar būt pamats pretendenta celtās prasības noraidīšanai gadījumā, ja abu šo saimnieciskās darbības subjektu iesniegto piedāvājumu atbilstība ir tikusi apstrīdēta tajā pašā procedūrā un tādu pašu iemeslu dēļ. Būtībā šādā situācijā katrs no konkurentiem var atsaukties uz leģitīmu interesi attiecībā uz otra pretendenta iesniegtā piedāvājuma izslēgšanu no dalības procedūrā, kā dēļ līgumslēdzējai iestādei var nebūt iespējams izvēlēties atbilstošu piedāvājumu.¹⁰

Šādā situācijā katram no abiem pretendentiem ir interese iegūt attiecīgo līgumu. Pirmkārt, pretendenta izslēgšanas sekas var būt tādas, ka otrs iegūst līgumu tieši tajā pašā procesā. Otrkārt, gadījumā, ja tiek izslēgti abi pretendenti un tiek rīkota jauna publiskā iepirkuma procedūra, tajā var piedalīties katrs no šiem pretendentiem un tādējādi līgumu iegūt netieši.¹¹

Šajā lietā Eiropas Savienības Tiesa atzina, ja izraudzītais pretendents, kurš ir ieguvis līguma slēgšanas tiesības un ir cēlis pretprasību, pārsūdzības procedūras ietvaros ir izvirzījis iebildi par nepieņemamību, kas ir pamatota ar šo pārsūdzību ierosinājušā pretendenta tiesību celt prasību neesamību, pamatojoties uz to, ka līgumslēdzējai iestādei tā iesniegtais piedāvājums bija jānoraida tā neatbilstības publiskā iepirkuma specifikācijās paredzētajām tehniskajām specifikācijām dēļ, Direktīvas 89/665 1.panta 3.punkts liedz pēc iepriekšējas šīs iebildes par nepieņemamību izvērtēšanas atzīt šo prasību par nepieņemamu, nelemjot par to, vai gan izraudzītā pretendenta, kurš bija ieguvis līguma slēgšanas tiesības, iesniegtais

⁹ Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 4.jūlija spriedums lietā *Fastweb*, C-100/12, ECLI:EU:C:2013:448.

¹⁰ Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 4.jūlija spriedums lietā *Fastweb*, C-100/12, ECLI:EU:C:2013:448, 33.punkts, 2016.gada 5.aprīļa spriedums lietā *PFE*, C-689/13, ECLI:EU:C:2016:199, 23.punkts.

¹¹ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 5.aprīļa spriedums lietā *PFE*, C-689/13, ECLI:EU:C:2016:199, 27.punkts.

piedāvājums, gan pretendenta, kurš ir cēlis pamatprasību, iesniegtais piedāvājums atbilda minētajām tehniskajām specifikācijām.¹²

Iestādes galīgi izslēgta pretendenta tiesības celt prasību pret vēlāku lēmumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu konkurentam

Lietā „Technische Gebäudebetreuung un Caverion Österreich” iepirkumā piedalījās un piedāvājumus iesniedza divi pretendenti – pieteicēja un tās konkurents *Vamed*. Vēlāk iestāde izslēdza no iepirkuma pieteicēju, jo tā noteiktajā termiņā neiesniedza pieprasītos pierādījumus. Ar nacionālās tiesas spriedumu, kas stājies spēkā, šis iestādes lēmums tika atzīts par pareizu, bet pieteicējas sūdzība noraidīta.

Iepirkuma procedūras noslēgumā līguma slēgšanas tiesības tika piešķirtas pieteicējas konkurentei *Vamed*. Neraugoties uz to, ka pieteicēja iepirkumā sākotnēji bija izslēgta, tā cēla prasību tiesā pret līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu *Vamed*. Pieteicēja lietā, atsaucoties uz Eiropas Savienības Tiesas spriedumu lietā *Fastweb*, C-100/12, apgalvoja, ka tai ir tiesības pārsūdzēt līguma slēgšanas tiesības piešķirošo lēmumu. Eiropas Savienības Tiesa lietā atzina, ka pieteicējas atsauce uz norādīto lietu ir nepamatota.¹³

Minētajā lietā Eiropas Savienības Tiesa atzina, ka Direktīvas 89/665 1.panta 3.punkts pieļauj to, ka pretendentam, kas tika izslēgts no publiskā iepirkuma procedūras ar līgumslēdzējas iestādes lēmumu, kurš ir kļuvis galīgs,¹⁴ tiek atteikta pieeja pārbaudes procedūrām par lēmumu par attiecīgā publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu un līguma noslēgšanu, ja savus piedāvājumus ir iesnieguši tikai šis noraidītais pretendents un izraudzītais pretendents un ja minētais pretendents apgalvo, ka šī izraudzītā pretendenta piedāvājums arī esot bijis jānoraida.¹⁵

Sagatavojošo tiesību aktu jeb starplēmumu pārsūdzēšana publisko iepirkumu jomā

Lietā „Marina del Mediterráneo” aplūkots Spānijas regulējums, saskaņā ar kuru ir atļauts celt patstāvīgu prasību par sagatavojošiem aktiem, ar kuriem

¹² Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 4.jūlija spriedums lietā *Fastweb*, C-100/12, ECLI:EU:C:2013:448, 34.punkts.

¹³ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 21.decembra spriedums lietā *Technische Gebäudebetreuung and Caverion Österreich*, C-355/15, ECLI:EU:C:2016:988.

¹⁴ Saskaņā ar Direktīvas 89/665 2a.panta 2.punkta otro daļu Izslēgšana ir galīga, ja tā ir paziņota attiecīgajiem pretendentiem un ja vai nu neatkarīga pārskatīšanas struktūra to ir atzinusi par likumīgu, vai arī tai vairs nevar piemērot pārskatīšanas procedūru.

¹⁵ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 21.decembra spriedums lietā *Technische Gebäudebetreuung and Caverion Österreich*, C-355/15, ECLI:EU:C:2016:988, 36.punkts.

tieši vai netieši ir izņemts par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, kas padara neiespējamu procedūras turpināšanu vai aizstāvību vai rada neatgriezenisku kaitējumu leģitīmām tiesībām vai interesēm. Citi sagatavojoši akti, tādi kā lēmums pielaist pretendentu dalībai procedūrā, ir pārsūdzami tikai, ceļot prasību par lēmumu par publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu.

Spānijas tiesa uzdeva prejudiciālo jautājumu par to, vai šāds regulējums ir pretrunā Eiropas Savienības tiesībām. Eiropas Savienības Tiesa šajā lietā atzina, ka tas, ka valsts tiesiskajā regulējumā, uz kuru attiecas pamatlieta, katrā ziņā ir prasīts, lai pretendents nogaida attiecīgo lēmumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, pirms tas var celt prasību par cita pretendenta pielaišanu, ir pretrunā Direktīvas 89/665 normām.¹⁶

1) Jēdziena “lēmums” izpratne Direktīvā 89/665

Direktīvas 89/665 1.panta 1.punktā, izmantojot formulējumu “attiecībā uz līgumiem”, ir paredzēts nosacījums, ka uz ikvienu līgumslēdzējas iestādes lēmumu, kurš attiecas uz noteikumiem, kas izriet no Eiropas Savienības tiesībām publiskā iepirkuma jomā, un ar kuru tie var tikt pārkāpti, ir jāattiecinā šīs pašas direktīvas 2.panta 1.punkta “a” un “b” apakšpunktā paredzētā pārbaude tiesā. Šajā tiesību normā tādējādi ir ietverta vispārēja atsauce uz līgumslēdzējas iestādes lēmumiem, nenoskaidrojot šos lēmumus pēc to satura vai pieņemšanas brīža.¹⁷ Šo jēdziena līgumslēdzējas iestādes “lēmums” plašo izpratni apstiprina fakts, ka šīs Direktīvas 89/665 1.panta 1.punktā ietvertajā tiesību normā nav paredzēts nekāds ierobežojums attiecībā uz tajā minēto lēmumu raksturu un saturu.¹⁸ Lēmums, ar ko pretendents tiek pielaists dalībai tādā iepirkuma procedūrā, ir lēmums minētās direktīvas 1.panta 1.punkta izpratnē.¹⁹

2) Brīdis, no kura ir jābūt iespējai celt prasību

Direktīvas 89/665 mērķis ir pastiprināt esošos mehānismus gan valstu, gan Eiropas Savienības līmenī, lai nodrošinātu ar publisko iepirkumu saistīto direktīvu efektīvu piemērošanu, īpaši stadijā, kad pārkāpumus vēl var izlabot. Tādēļ šīs direktīvas 1.panta 1.punkta trešajā daļā dalībvalstīm ir noteikts pienākums “nodrošināt to, ka [...] līgumslēdzēju iestāžu lēmumus var efektīvi un, jo īpaši, iespējami ātri pārskatīt”.²⁰ Lai gan Direktīvā 89/665 formāli nav paredzēts brīdis, no kura pastāv tās 1.panta 1.punktā paredzētā iespēja celt prasību, atbilstoši minētās direktīvas mērķim dalībvalstīm nav atļauts tiesību celt prasību

¹⁶ Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 5.aprīļa spriedums lietā *Marina del Mediterráneo*, C-391/15, ECLI:EU:C:2017:268, 34.punkts.

¹⁷ Eiropas Savienības Tiesas 2005.gada 11.janvāra spriedums lietā *Stadt Halle un RPL Lochau*, C-26/03, ECLI:EU:C:2005:5, 28.punkts.

¹⁸ Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 5.aprīļa spriedums lietā *Marina del Mediterráneo*, C-391/15, ECLI:EU:C:2017:268, 26., 27.punkts.

¹⁹ Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 5.aprīļa spriedums lietā *Marina del Mediterráneo*, C-391/15, ECLI:EU:C:2017:268, 28.punkts.

²⁰ Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 5.aprīļa spriedums lietā *Marina del Mediterráneo*, C-391/15, ECLI:EU:C:2017:268, 30.punkts, 2002.gada 12.decembra spriedums lietā *Universale-Bau u.c.*, C-470/99, ECLI:EU:C:2002:746, 74.punkts.

izmantošanu pakārtot apstāklim, ka attiecīgā iepirkuma procedūra ir formāli sasniegusi noteiktu stadiju.²¹

Ja nav Eiropas Savienības tiesiskā regulējuma, kurā būtu noteikts brīdis, no kura būtu jāpastāv iespējai celt prasību, valsts tiesībās ir jāparedz tiesvedības noteikumi, kuru mērķis ir nodrošināt, lai tiktu aizsargātas tiesības, kuras tiesību subjektam izriet no Eiropas Savienības tiesībām. Šie procesuālie noteikumi tomēr nedrīkst būt nelabvēlīgāki par noteikumiem, kas attiecas uz līdzīgām prasībām, kuru mērķis ir no valsts tiesību sistēmas izrietošo tiesību aizsardzība (līdzvērtības princips), un nedrīkst padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt Eiropas Savienības tiesību sistēmā piešķirto tiesību izmantošanu. Turklāt ar pārsūdzēšanas tiesā procesuālajiem noteikumiem, kuru mērķis ir nodrošināt to tiesību aizsardzību, kas ar Eiropas Savienības tiesībām ir piešķirtas kandidātiem un pretendentiem, kuriem ar līgumslēdzēju iestāžu lēmumiem ir nodarīts kaitējums, it īpaši nedrīkst tikt apdraudēta Direktīvas 89/665 lietderīgā iedarbība.²²

²¹ Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 5.aprīļa spriedums lietā *Marina del Mediterráneo*, C-391/15, ECLI:EU:C:2017:268, 31.punkts, 2005.gada 11.janvāra spriedums lietā *Stadt Halle un RPL Lochau*, C-26/03, ECLI:EU:C:2005:5, 38.punkts.

²² Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 5.aprīļa spriedums lietā *Marina del Mediterráneo*, C-391/15, ECLI:EU:C:2017:268, 32., 33.punkts.

3. MATERIĀLTIESISKIE ASPEKTI

3.1. IEPIRKUMA DOKUMENTĀCIJA, TAJĀ NOTEIKTĀS PRASĪBAS UN VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

Vispārējie iepirkumu procedūras nosacījumi un kārtība

1) Vienlīdzīgas attieksmes princips un pārskatāmības pienākums

Pirmkārt, vienlīdzīgas attieksmes princips pieprasa, lai pretendentiem būtu vienādas iespējas izteikt savus piedāvājumus. Tātad tas nozīmē, ka visu šo pretendentu piedāvājumiem ir jāpiemēro vienādi nosacījumi. Otrkārt, pārskatāmības pienākuma, kas to papildina, mērķis ir garantēt to, ka no līgumslēdzēja iestādes puses nepastāv favorītisma un patvaļības risks. Šis pienākums nozīmē, ka visiem konkursa procedūras nosacījumiem un kārtībai paziņojumā par līgumu vai specifikācijās jābūt formulētiem skaidri, precīzi un nepārprotami, tā, ka, pirmkārt, jebkuram saprātīgi informētam un parasti rūpīgam pretendentam tiktu ļauts skaidri saprast to piemērojamību un tos interpretēt vienādi, un, otrkārt, līgumslēdzējai iestādei tiktu ļauts efektīvi pārbaudīt, vai pretendentu piedāvājumi atbilst kritērijiem, kuri reglamentē minēto publisko iepirkumu.²³

2) Pamatnosacījumu un procedūras iepriekšēja noteiktība un publicēšana

Pārskatāmības un vienlīdzīgas attieksmes princips, kas reglamentē visas publiskā iepirkuma procedūras, nosaka, ka pamatnosacījumiem un procedūrai attiecībā uz dalību iepirkumā ir jābūt skaidri noteiktiem un publicētiem jau iepriekš, it īpaši pretendentu pienākumiem, lai tie varētu precīzi iepazīties ar procedūras ierobežojumiem un pārliecināties, ka tie paši ierobežojumi attiecas uz visiem konkurentiem.²⁴

3) Iepirkuma būtisko nosacījumu satura grozīšanas nepieļaujamība

Līgumslēdzēja iestāde konkursa procedūras laikā principā nevar grozīt iepirkuma būtisko nosacījumu saturu, tostarp tehniskās specifikācijas, kā arī līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijus, uz kuriem ieinteresētie saimnieciskās darbības subjekti leģitīmi ir balstījušies, lai pieņemtu lēmumu sagatavot iesniegšanai piedāvājumu vai, tieši otrādi, atteikties no dalības attiecīgajā iepirkuma procedūrā.²⁵ Tomēr no minētā neizriet, ka jebkurš grozījums specifikācijās pēc uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu publicēšanas ir aizliegts principā un jebkuros apstākļos. Līgumslēdzējai iestādei izņēmuma kārtā ir iespēja labot vai

²³ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 2.jūnija spriedums lietā *Pippo Pizzo*, C-27/15, ECLI:EU:C:2016:404, 36.punkts, 2014.gada 6.novembra spriedums lietā *Cartiera dell'Adda*, C-42/13, ECLI:EU:C:2014:2345, 44.punkts.

²⁴ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 2.jūnija spriedums lietā *Pippo Pizzo*, C-27/15, ECLI:EU:C:2016:404, 37.punkts, 2006.gada 9.februāra spriedums apvienotajās lietās *La Cascina u.c.*, C-226/04 un C-228/04, ECLI:EU:C:2006:94, 32.punkts.

²⁵ Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 5.aprīļa spriedums lietā *Borta*, C-298/15, ECLI:EU:C:2017:266, 70.punkts, 2012.gada 10.maija spriedums lietā *Komisija/Nīderlande*, C-368/10, ECLI:EU:C:2012:284, 55.punkts, 2015.gada 16.aprīļa spriedums lietā *Enterprise Focused Solutions*, C-278/14, ECLI:EU:C:2015:228, 27.–29.punkts.

papildināt datus specifikācijās, kas ir vienkārši jāizskaidro vai lai labotu acīmredzamas pārrakstīšanās kļūdas, ar nosacījumu, ka par to tiek informēti visi pretendenti.²⁶

Iestādei ir jābūt tiesīgai arī izdarīt noteiktus grozījumus specifikācijās, it īpaši attiecībā uz profesionālo spēju summēšanas nosacījumiem un kārtību, ar nosacījumu, ka tiek ievēroti nediskriminācijas un vienlīdzīgas attieksmes principi, kā arī pārskatāmības pienākums. Šī prasība nozīmē, pirmkārt, ka attiecīgie grozījumi, lai gan tie var būt nozīmīgi, nedrīkst būt tik būtiski, lai tie piesaistītu potenciālos pretendētus, kas, ja nebūtu šādu grozījumu, nevarētu iesniegt piedāvājumu. Tas tā var būt it īpaši, ja grozījumi padara iepirkumu ievērojami atšķirīgu no tā, kas tika definēts sākotnēji. Otrkārt, minētā prasība nozīmē, ka par šiem grozījumiem tiek atbilstoši reklamēti, lai visi potenciālie saprātīgi informētie un parasti rūpīgie pretendenti varētu ar tiem iepazīties vienādos apstākļos un vienā laikā. Treškārt, šī pati prasība nozīmē arī, no vienas puses, ka minētie grozījumi notiek pirms pretendentu piedāvājumu iesniegšanas un, no otras puses, ka šo piedāvājumu iesniegšanas termiņš tiek pagarināts, ja šie grozījumi ir nozīmīgi, ka šī pagarinājuma ilgums ir atkarīgs no minēto grozījumu nozīmīguma un ka šis ilgums ir pietiekams, lai ļautu ieinteresētajiem saimnieciskās darbības subjektiem rezultātā pielāgot savu piedāvājumu.²⁷

4) Jaunu piešķiršanas kritēriju ieviešanas nepieļaujamība

Publiskā iepirkuma līguma priekšmets un piešķiršanas kritēriji ir skaidri jānosaka jau publiskā iepirkuma procedūras sākumā, un līgumslēdzēja iestāde nevar piemērot piešķiršanas kritērijiem tādas apakškritērijus, kas iepriekš nav darīti zināmi pretendentiem.²⁸

5) Piešķiršanas kritēriju relatīvā novērtējuma iepriekšēja noteiktība

Katra piešķiršanas kritērija relatīvais novērtējums, neskarot Direktīvas 2004/18 53.panta 2.punkta trešās daļas noteikumus, ir skaidri jānosaka publiskā iepirkuma procedūras sākumā, šādi ļaujot pretendentiem objektīvi noteikt piešķiršanas kritēriju savstarpējo faktisko nozīmi vēlākā posmā, kad tos novērtēs līgumslēdzēja iestāde. Piešķiršanas kritēriju relatīvo novērtējumu nevar grozīt nevienā publiskā iepirkuma procedūras posmā.²⁹

6) Iestādes tiesības pēc piedāvājuma iesniegšanas termiņa izbeigšanās noteikt apakškritēriju novērtējuma koeficientus

Līgumslēdzēja iestāde pēc piedāvājumu iesniegšanas termiņa izbeigšanās var noteikt apakškritēriju novērtējuma koeficientus, kuri būtībā atbilst iepriekš pretendentiem paziņotajiem kritērijiem, ja ir izpildīti trīs nosacījumi. Pirmkārt, ar šo *ex post* noteikšanu netiek grozīti paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās noteiktie līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritēriji; otrkārt, tā neietver elementus, kas būtu varējuši ietekmēt piedāvājuma sagatavošanu, ja tie būtu bijuši zināmi piedāvājuma sagatavošanas

²⁶ Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 5.aprīļa spriedums lietā *Borta*, C-298/15, ECLI:EU:C:2017:266, 71., 72.punkts, pēc analogijas sk. 2012.gada 29.marta spriedumu lietā *SAG ELV Slovensko u.c.*, C-599/10, ECLI:EU:C:2012:191, 40.punkts.

²⁷ Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 5.aprīļa spriedums lietā *Borta*, C-298/15, ECLI:EU:C:2017:266, 71., 74. – 76.punkts.

²⁸ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.jūlija spriedums lietā *Dimarso*, C-6/15, ECLI:EU:C:2016:555, 23.punkts, 2011.gada 21.jūlija spriedums lietā *Evropaiki Dynamiki/EMSA*, C-252/10 P, ECLI:EU:C:2011:512, 31.punkts.

²⁹ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.jūlija spriedums lietā *Dimarso*, C-6/15, ECLI:EU:C:2016:555, 25.punkts.

laikā, un, treškārt, tā nav tikusi veikta, ņemot vērā elementus, kas varētu diskriminējoši ietekmēt kādu no pretendentiem.³⁰

7) Pienākums darīt zināmu iepriekš vērtēšanas metodi, kuru iestāde izmantos, konkrēti vērtējot un sarindojojot piedāvājumus atbilstoši līguma piešķiršanas kritērijiem

Nedz Direktīvas 2004/18 53.panta 2.punktā, nedz kādā citā tās normā līgumslēdzējai iestādei nav noteikts pienākums potenciālajiem pretendentiem paziņojumā par līgumu vai specifikāciju publikācijā darīt zināmu vērtēšanas metodi, kuru līgumslēdzēja iestāde izmantos, konkrēti vērtējot un sarindojojot piedāvājumus atbilstoši līguma piešķiršanas kritērijiem un to relatīvajam novērtējumam, kas iepriekš noteikti attiecīgā publiskā iepirkuma dokumentācijā.³¹

Vērtēšanas komitejai ir jādod zināma brīvība savu uzdevumu veikšanā, un tādēļ tā, negrozot specifikācijā vai paziņojumā par līgumu norādītos piešķiršanas kritērijus, var strukturēt savu iesniegto piedāvājumu pārbaudes un analīzes darbu. Atbilstoši Direktīvas 2004/18 2.pantā noteiktajiem publiskā iepirkuma principiem, lai novērstu jebkādu favorītisma iespēju, vērtēšanas metodi, kuru līgumslēdzēja iestāde izmantos piedāvājumu vērtēšanai un sarindošanai, principā nedrīkst noteikt pēc tam, kad līgumslēdzēja iestāde jau ir atvērusi piedāvājumus. Tomēr gadījumā, kad attiecīgo metodi pirms minētās atvēšanas pierādāmu iemeslu dēļ nevar izmantot, līgumslēdzējai iestādei nevar pārmest, ka tā metodi ir noteikusi tikai pēc tam, kad tā vai vērtēšanas komiteja ir iepazinusies ar piedāvājumu saturu. Katrā ziņā saskaņā ar minētajiem publiskā iepirkuma principiem tas, ka līgumslēdzēja iestāde vērtēšanas metodi nosaka pēc paziņojuma par līgumu vai specifikācijas publicēšanas, negroza piešķiršanas kritērijus, nedz arī to relatīvo novērtējumu.³²

Speciālie iepirkumu procedūras nosacījumi un kārtība

Prasība piedāvājumā norādīt līguma daļas nodošanu apakšuzņēmējam

Atbilstoši Direktīvas 2004/18 25.panta pirmajai daļai līgumslēdzēja iestāde līguma dokumentos var prasīt vai dalībvalsts var prasīt, lai pretendenti piedāvājumā norāda, par kādu daļu no līguma varētu tikt slēgti apakšuzņēmuma līgumi ar trešajām personām, kā arī norāda piedāvātos apakšuzņēmējus. Ar šo pantu Direktīvā 2004/18 ir paredzēta apakšuzņēmumu līgumu slēgšana, nenosakot šajā ziņā nekādus ierobežojumus.³³

³⁰ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.jūlija spriedums lietā *Dimarso*, C-6/15, ECLI:EU:C:2016:555, 26.punkts, 2011.gada 21.jūlija spriedums lietā *Evropaiki Dynamiki/EMSA*, C-252/10 P, ECLI:EU:C:2011:512, 33.punkts.

³¹ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.jūlija spriedums lietā *Dimarso*, C-6/15, ECLI:EU:C:2016:555, 27.punkts.

³² Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.jūlija spriedums lietā *Dimarso*, C-6/15, ECLI:EU:C:2016:555, 27.–32.punkts.

³³ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.jūlija spriedums lietā *Wroclaw - Miasto na prawach powiatu*, C-406/14, ECLI:EU:C:2016:562, 31., 32.punkts, 2013.gada 10.oktobra spriedums lietā *Swm Costruzioni 2 un Mannocchi Luigino*, C-94/12, EU:C:2013:646.

1) Prasība pretendētam norādīt savā piedāvājumā līguma daļu, kas tiks nodota apakšuzņēmējiem

Ja iepirkuma dokumentos ir noteikts, ka pretendētiem ir jānorāda savos piedāvājumos līguma daļa (ko tiem, iespējams, ir nodoms nodot apakšuzņēmējiem) un piedāvātie apakšuzņēmēji atbilstoši Direktīvas 2004/18 25.panta pirmajai daļai, līgumslēdzējai iestādei ir tiesības aizliegt slēgt apakšuzņēmuma līgumus, kuru iespējas tā nevarēja pārbaudīt piedāvājumu pārbaudes un līgumslēdzēja izvēles stadijā, lai izpildītu iepirkuma būtiskās daļas.³⁴

2) Prasība pretendētam noteiktu iepirkuma procentuālu daļu izpildīt vienīgi ar saviem līdzekļiem

Līgumslēdzējai iestādei nav atļauts iepirkuma specifikācijās prasīt, lai iepirkuma nākamais līgumslēdzējs kādu noteiktu līguma procentuālu daļu izpilda vienīgi pats ar saviem līdzekļiem. Šāds ierobežojums, pieņemot, ka tas ir līguma izpildes nosacījums Direktīvas 2004/18 26.panta izpratnē, nevar tikt pieļauts atbilstoši šim pantam, jo tas ir pretējs šīs Direktīvas 2004/18 48.panta 3.punktam un tārad Eiropas Savienības tiesībām.³⁵

³⁴ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.jūlija spriedums lietā *Wroclaw - Miasto na prawach powiatu*, C-406/14, ECLI:EU:C:2016:562, 34.punkts, 2004.gada 18.marta spriedums lietā *Siemens un ARGE Telekom*, C-314/01, ECLI:EU:C:2004:159, 45.punkts.

³⁵ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.jūlija spriedums lietā *Wroclaw - Miasto na prawach powiatu*, C-406/14, ECLI:EU:C:2016:562, 35.–37.punkts.

3.2. PRETENDENTU UN PIEDĀVĀJUMU ATBILSTĪBAS NOVĒRTĒŠANA

Atsaušanās uz citas personas iespējām

Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar Direktīvas 2004/18 47.panta 2.punktu un 48.panta 3.punktu ikvienam saimnieciskās darbības subjektam ir atzītas tiesības konkrēta līguma vajadzībām izmantot citu subjektu iespējas neatkarīgi no tā, kāds ir to starpā pastāvošo saistību raksturs, ja vien līgumslēdzējai iestādei ir pierādīts, ka kandidāta vai pretendenta rīcībā faktiski būs šī līguma izpildei vajadzīgie šo subjektu resursi. Šāda interpretācija atbilst šajā jomā pieņemto direktīvu izvirzītajam mērķim ne tikai saimnieciskās darbības subjektu, bet arī līgumslēdzēju iestāžu interesēs atvērt publiskā iepirkuma jomu pēc iespējas lielākai konkurencei. Turklāt tā arī var veicināt mazo un vidējo uzņēmumu piekļuvi publisko iepirkumu tirgum, kas arī ir Direktīvas 2004/18 mērķis, uz ko norāda tās preambulas 32.apsvērums.³⁶

1) Atsaušanās uz citas personas iespējām ierobežojumi

Lai gan saimnieciskās darbības subjekts var brīvi pierādīt saistības ar tiem subjektiem, kuru iespējas tas izmanto, un izvēlēties šo saistību tiesisko raksturu, tam tomēr ir jāsniedz pierādījums, ka tā rīcībā faktiski ir šo subjektu resursi, kas tam pašam nav piederīgi un kas ir vajadzīgi noteikta līguma izpildei.³⁷

Lietā „Pippo Pizzo” Eiropas Savienības Tiesa atzina, ka uzņēmums drīkst pierādīt savas ekonomiskās un finanšu iespējas, iesniedzot banku izziņas. Ja uzņēmumam, kurš izmanto trešā uzņēmuma iespējas, tiktu liegts izmantot šī trešā uzņēmuma bankas izziņu, acīmredzami tiktu atņemta jebkāda lietderīga iedarbība Direktīvas 2004/18 47.panta 2.punktā un 48.panta 3.punktā piedāvātajai iespējai izmantot trešo personu iespējas.³⁸

Saskaņā ar Direktīvas 2004/18 47.panta 2.punktu un 48.panta 3.punktu pretendents nevar izmantot citu subjektu iespējas, lai pilnībā formāli izpildītu līgumslēdzējas iestādes prasītos nosacījumus.³⁹

Otrām kārtām, ar Direktīvas 2004/18 noteikumiem ir pieļauts, ka šīs direktīvas 47.panta 2.punktā un 48.panta 3.punktā paredzēto tiesību īstenošana izņēmuma apstākļos tiek ierobežota.⁴⁰ Nevar tikt izslēgts, ka ir, piemēram, būvdarbi, kuriem piemīt īpatnības, kas prasa

³⁶ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.aprīļa spriedums lietā *Partner Apelski Dariusz*, C-324/14, ECLI:EU:C:2016:214, 33., 34.punkts, 2017.gada 5.aprīļa spriedums lietā *Borta*, C-298/15, ECLI:EU:C:2017:266, 48.punkts, 2016.gada 2.jūnija spriedums lietā *Pippo Pizzo*, C-27/15, ECLI:EU:C:2016:404, 27.punkts.

³⁷ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.aprīļa spriedums lietā *Partner Apelski Dariusz*, C-324/14, ECLI:EU:C:2016:214, 37.punkts, 1999.gada 2.decembra spriedums lietā *Holst Italia*, C-176/98, ECLI:EU:C:1999:593, 29.punkts.

³⁸ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 2.jūnija spriedums lietā *Pippo Pizzo*, C-27/15, ECLI:EU:C:2016:404, 30.punkts, 1999.gada 2.decembra spriedums lietā *Holst Italia*, C-176/98, ECLI:EU:C:1999:593, 29.punkts.

³⁹ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.aprīļa spriedums lietā *Partner Apelski Dariusz*, C-324/14, ECLI:EU:C:2016:214, 37.punkts.

⁴⁰ Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 10.oktobra spriedums lietā *Swm Costruzioni 2 un Mannocchi Luigino*, C-94/12, ECLI:EU:C:2013:646, 36.punkts.

noteiktas iespējas, kuras nevar tikt iegūtas, apkopojot mazākas vairāku saimnieciskās darbības subjektu iespējas. Šādā gadījumā līgumslēdzēja iestāde atbilstoši Direktīvas 2004/18 44.panta 2.punkta otrajai daļai var pamatoti prasīt, lai attiecīgo minimālo iespēju līmeni sasniegtu viens saimnieciskās darbības subjekts vai attiecīgā gadījumā tiktu izmantotas ierobežota saimnieciskās darbības subjektu skaita iespējas, ciktāl šī prasība ir saistīta un samērīga ar attiecīgā iepirkuma līguma priekšmetu.⁴¹ Līdzīgi nevar tikt izslēgts, ka īpašos apstākļos, ņemot vērā noteikta līguma raksturu un mērķus, iespējas, kuras ir subjektam – trešajai personai – un kuras ir vajadzīgas noteikta līguma izpildei, nevar tikt nodotas pretendenta. Tādējādi šādos apstākļos pretendents uz minētajām iespējām var pamatoties tikai tad, ja subjekts – trešā persona – tieši un personīgi piedalās attiecīgā līguma izpildē.⁴² To, vai šāda nodošana ir iespējama, ievērojot Eiropas Savienības Tiesas judikatūru, ir jāizvērtē dalībvalsts tiesai.⁴³

2) Iestādes tiesības prasīt no pretendenta noteiktu saikni ar tiem subjektiem, uz kuru iespējām tas atsaucas

Ikvienu saimnieciskās darbības subjekta tiesības izmantot citu subjektu iespējas, ciktāl tas ir pierādījis līgumslēdzējai iestādei, ka kandidāta vai pretendenta rīcībā faktiski būs šo subjektu līdzekļi, kas ir nepieciešami attiecīgā līguma izpildei. Šim nolūkam, lai gan pretendenta ir jāpierāda, ka tā rīcībā patiešām ir to resursi, kuri tam pašam nepieder un kuri ir nepieciešami konkrētā līguma īstenošanai, pretendents var brīvi izvēlēties, pirmkārt, saistību, ko tas grasās izveidot ar citiem subjektiem, uz kuru iespējām tas balstās šī līguma izpildei, tiesisko raksturu un, otrkārt, šo saistību esamības pierādīšanas veidu.⁴⁴ Līgumslēdzēja iestāde principā nevar noteikt tiešus nosacījumus, ar kuriem var tikt aizskarta ikvienu saimnieciskās darbības subjekta tiesību izmantot citu subjektu iespējas īstenošana, tostarp, iepriekš paredzot konkrētu kārtību, atbilstoši kurai šo citu subjektu iespējas var tikt ņemtas vērā. Šis konstatējums ir nozīmīgs it īpaši tāpēc, ka praksē saimnieciskās darbības subjektam ir grūti vai pat neiespējami iepriekš paredzēt visus citu subjektu iespēju izmantošanas iespējamus scenārijus.⁴⁵

Tomēr, kā tas norādīts jau iepriekš, īpašos apstākļos, ievērojot attiecīgā līguma priekšmetu, kā arī tā mērķus, šo tiesību īstenošana var tikt ierobežota. Tādēļ nevar tikt izslēgts, ka attiecīgā līguma pareizas izpildes nolūkā līgumslēdzēja iestāde paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās varētu tieši norādīt precīzus noteikumus, ar kādiem saimnieciskās darbības subjekts var izmantot citu subjektu iespējas. Tomēr, ja līgumslēdzēja iestāde nolemj izmantot šādu iespēju, tai ir jāpārlicinās, ka tās paredzētie

⁴¹ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.aprīļa spriedums lietā *Partner Apelski Dariusz*, C-324/14, ECLI:EU:C:2016:214, 33., 38.punkts, Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 2.jūnija spriedums lietā *Pippo Pizzo*, C-27/15, ECLI:EU:C:2016:404, 28.punkts, 2013.gada 10.oktobra spriedums lietā *Swm Costruzioni 2 un Mannocchi Luigino*, C-94/12, EU:C:2013:646, 35.punkts.

⁴² Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.aprīļa spriedums lietā *Partner Apelski Dariusz*, C-324/14, ECLI:EU:C:2016:214, 41.punkts.

⁴³ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.aprīļa spriedums lietā *Partner Apelski Dariusz*, C-324/14, ECLI:EU:C:2016:214, 48.punkts.

⁴⁴ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.janvāra spriedums lietā *Ostas celtnieks*, C-234/14, ECLI:EU:C:2016:6, 28.punkts.

⁴⁵ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.aprīļa spriedums lietā *Partner Apelski Dariusz*, C-324/14, ECLI:EU:C:2016:214, 52., 53.punkts.

noteikumi ir saistīti un samērīgi ar minētā līguma priekšmetu un mērķiem.⁴⁶ Šāda prasība turklāt ļauj nodrošināt, ka saistībā ar līgumslēdzējas iestādes paredzētajiem noteikumiem tiek ievērots pārskatāmības princips, katrā ziņā atstājot saimnieciskās darbības subjektiem iespēju piedāvāt līgumslēdzējai iestādei alternatīvu citu subjektu iespēju izmantošanas kārtību, kas nodrošinātu, ka minēto iespēju nodošana rīcībā patiešām tiks veikta.⁴⁷

Kandidāta vai pretendenta personiskie dati kā izslēgšanas pamats no dalības konkursā

1) Kandidāta izslēgšana no iepirkuma saistībā ar viņa profesionālo negodīgumu, maksātnespēju vai neuzticamību saistītajiem izslēgšanas gadījumiem

Saistībā ar Direktīvas 2004/18 piemērošanas jomā ietilpstošajiem publiskajiem iepirkumiem tās 45.panta 2.punktā minēto septiņu ar kandidātu profesionālo godīgumu, maksātnespēju vai uzticamību saistīto izslēgšanas gadījumu piemērošanu šajā pantā ir paredzēts atstāt dalībvalstu ziņā, par ko liecina šīs tiesību normas sākumā rodamā frāze “dalību līgumā var atteikt”. Turklāt saskaņā ar šā 45.panta 2.punkta otro daļu dalībvalstīm ir jāparedz šā 2.punkta īstenošanas nosacījumi saskaņā ar saviem valsts tiesību aktiem un ievērojot Eiropas Savienības tiesības.⁴⁸ Līdz ar to Direktīvas 2004/18 45.panta 2.punktā nav paredzēts, ka tajā norādītie izslēgšanas pamati visā Eiropas Savienībā būtu jāpiemēro vienveidīgi, jo dalībvalstīm ir tiesības šos izslēgšanas pamatus vai nu nepiemērot vispār, vai arī valsts tiesiskajā regulējumā iekļaut ar dažādu stingruma pakāpi, kas var atšķirties atkarībā no situācijas, ņemot vērā valsts līmenī pastāvošus juridiska, ekonomiska vai sociāla rakstura apsvērumus. Šajā ziņā dalībvalstīm ir tiesības atvieglot vai mīkstināt šajā tiesību normā noteiktos kritērijus.⁴⁹

2) Pārkāpumi sociālā nodrošinājuma iemaksu jomā kā pamats pretendenta izslēgšanai no dalības iepirkumā

Direktīvas 2004/18 45.pants neaizliedz tādu valsts tiesisko regulējumu, kas uzliek pienākumu līgumslēdzējai iestādei uzskatīt par izslēgšanas pamatu pārkāpumu sociālā nodrošinājuma iemaksu jomā, kurš ir konstatēts sertifikātā, ko pēc savas ierosmes prasa līgumslēdzēja iestāde un ko izsniedz sociālā nodrošinājuma struktūras, ja šis pārkāpums ir bijis dalības konkursā brīdī un pat ja tas vairs neeksistēja līguma piešķiršanas vai pārbaudes, ko veic līgumslēdzēja iestāde pēc savas ierosmes, laikā.⁵⁰

⁴⁶ Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 5.aprīļa spriedums lietā *Borta*, C-298/15, ECLI:EU:C:2017:266, 88.punkts.

⁴⁷ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.aprīļa spriedums lietā *Partner Apelski Dariusz*, C-324/14, ECLI:EU:C:2016:214, 54.–58.punkts.

⁴⁸ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.decembra spriedums lietā *Connexion Taxi Services*, C-171/15, ECLI:EU:C:2016:948, 28.punkts, 2014.gada 10.jūlija spriedums lietā *Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici*, C-358/12, EU:C:2014:2063, 35.punkts.

⁴⁹ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.decembra spriedums lietā *Connexion Taxi Services*, C-171/15, ECLI:EU:C:2016:948, 29.punkts, 2016.gada 10.novembra spriedums lietā *Ciclat*, C-199/15, ECLI:EU:C:2016:853, 36.punkts, 2014.gada 10.jūlija spriedums lietā *Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici*, C-358/12, EU:C:2014:2063, 36.punkts.

⁵⁰ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 10.novembra spriedums lietā *Ciclat*, C-199/15, ECLI:EU:C:2016:853, 40.punkts.

Lietā „Ciclat” uzņēmums iesniedza piedāvājumu iepirkumā, norādot, ka tas un tā apakšuzņēmumi nav pieļāvuši pārkāpumus, kas varētu būt pamats viņu izslēgšanai no iepirkuma. Tomēr vēlāk iepirkuma laikā no citas sociālo lietu valsts iestādes tika iegūta informācija (saņemts sertifikāts), ka piedāvājuma iesniedzēja apakšuzņēmums sava paziņojuma par pieļauto pārkāpumu neesību izteikšanas brīdī nebija veicis sociālā nodrošinājuma iemaksas attiecībā uz apdrošināšanas prēmiju izmaksām. Pēdējā daļa prēmiju tika pārskaitīta, īsi pirms bija zināms iepirkuma konkursa rezultāts.

Eiropas Savienības Tiesa atzina, ka Direktīvas 2004/18 45.pants neliedz tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā, kas uzliek pienākumu līgumslēdzējām iestādēm uzskatīt par izslēgšanas pamatu pārkāpumu sociālā nodrošinājuma iemaksu jomā, kāds ir konstatēts sertifikātā, ko pēc savas ierosmes ir pieprasījusi līgumslēdzēja iestāde un ko ir izsniegušas sociālā nodrošinājuma struktūras, ja šāds pārkāpums ir pastāvējis dalības konkursā brīdī, tādējādi izslēdzot līgumslēdzējām iestādēm šajā ziņā jebkādu rīcības brīvību.⁵¹

Direktīvas 2004/18 45.panta 2.punkts ļauj dalībvalstīm noteikt, kādā termiņā ieinteresētajām personām ir jāizpilda pienākumi attiecībā uz sociālā nodrošinājuma iemaksu veikšanu un kad tās var veikt iespējamās korekcijas ar atpakaļejošu datumu, ar nosacījumu, ka šis termiņš atbilst pārskatāmības un vienlīdzīgas attieksmes principam.⁵²

Tehnisko un/vai profesionālo iespēju pierādīšanas līdzekļi

1) Tehnisko iespēju pierādīšana, izmantojot vienpusēju deklarāciju tikai tad, ja nav iespējams iegūt apliecinājumu no privāta pircēja

Līgumslēdzēju iestāžu izstrādātie noteikumi par divu Direktīvas 2004/18 48.panta 2.punkta „a” apakšpunkta „ii” punkta otrajā ievilkumā paredzēto pierādīšanas līdzekļu – pircēja apliecinājums vai komersanta sniegta deklarācija – īstenošanu nedrīkst pārsniegt to, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu šajā direktīvā noteiktos mērķus.

Paziņojumā par līgumu iekļautie noteikumi, kas saimnieciskās darbības subjektam, lai pierādītu savas tehniskās iespējas, ļauj iesniegt vienpusēju deklarāciju tikai tad, ja tas pierāda, ka nekādi nav iespējams iegūt privāta pircēja apliecinājumu, ir nesamērīgi. Turpretī noteikumi paziņojumā par līgumu, atbilstoši kuriem saimnieciskās darbības subjekts var pamatoti atsaukties uz šādu vienpusēju deklarāciju arī tad, ja tas pierāda ar objektīviem pierādījumiem, kas ir jāpārbauda katrā atsevišķajā gadījumā, ka pastāv nopietnas grūtības, kas tam traucē iegūt šādu apliecinājumu, piemēram, attiecīgā privātā pircēja nevēlēšanās to sniegt, atbilst

⁵¹ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 10.novembra spriedums lietā *Ciclat*, C-199/15, ECLI:EU:C:2016:853, 37.punkts.

⁵² Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 10.novembra spriedums lietā *Ciclat*, C-199/15, ECLI:EU:C:2016:853, 28.punkts, 2006.gada 9.februāra spriedums apvienotajās lietās *La Cascina u.c.*, C-226/04 un C-228/04, ECLI:EU:C:2006:94, 31. un 32.punkts.

samērīguma principam, ciktāl šie noteikumi neuzliek attiecīgajam komersantam nesamērīgu slogu salīdzinājumā ar centieniem sasniegt šos pašus mērķus.⁵³

2) Pienākums apliecināt paraksta īstumu vienpusējā deklarācijā par tehniskajām iespējām

Parakstam vienpusējā deklarācijā par tehniskajām iespējām nav jābūt notariāli, advokāta vai citas kompetentas iestādes apliecinātam. Ar Direktīvas 2004/18 48.panta 2.punkta „a” apakšpunkta „ii” punkta otro ievilkumu tiek izveidota slēgta sistēma, kas ierobežo līgumslēdzēju iestāžu iespēju paredzēt jaunus pierādīšanas līdzekļus vai formulēt papildu prasības, būtiski grozot jau paredzēto līdzekļu izmantošanas būtību un nosacījumus.⁵⁴ Pieprasot, lai uz privāta pircēja apliecinājuma būtu apliecināts paraksts, tiek ieviesta formalitāte, kas ir šāds būtisks grozījums pirmajā no abiem minētajā tiesību normā paredzētajiem pierādīšanas līdzekļiem, kas apgrūtina darbības, kuras saimnieciskās darbības subjektam ir jāveic, lai izpildītu savas pierādīšanas prasības. Tas savukārt ir pretrunā šā panta vispārējai sistēmai.⁵⁵

Pretendenta izslēgšana no iepirkuma sakarā ar neskaidru nosacījumu neizpildi un iespēja novērst trūkumus

Ja dalības iepirkuma procedūrā nosacījums, kuru neizpildot pretendents tiek izslēgts no iepirkuma, nav skaidri paredzēts iepirkuma dokumentos un šo nosacījumu var konstatēt, tikai tiesai veicot valsts tiesību interpretāciju, līgumslēdzēja iestāde izslēgtajam pretendentam var noteikt termiņu, kas ir pietiekams šī trūkuma novēršanai. Proti, saimnieciskās darbības subjekts nevar tikt izslēgts no publiskā iepirkuma procedūras tādēļ, ka viņš neievēro pienākumu, kas izriet nevis tieši no dokumentiem, kas saistīti ar šo procedūru, vai spēkā esošajiem valsts tiesību aktiem, bet gan no šī likuma un šo dokumentu interpretācijas, kā arī mehānisma valsts administratīvo iestāžu vai tiesu pieļauto trūkumu minētajos dokumentos novēršanai. Šādos apstākļos vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principi ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj, ka saimnieciskās darbības subjektam tiek piešķirta iespēja labot situāciju un izpildīt minēto pienākumu līgumslēdzējas iestādes noteiktajā termiņā.⁵⁶

Lietā „Pippo Pizzo” trīs no četriem pretendentiem tika izslēgti no iepirkuma procedūras, jo viņi nebija iemaksājuši publisko iepirkumu uzraudzības iestādei likumā paredzēto maksājumu. Tomēr šī maksājuma attiecināmība uz konkrēto iepirkumu bija apšaubāma. Proti, likumā paredzētā

⁵³ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.jūlija spriedums lietā *Ambisig*, C-46/15, ECLI:EU:C:2016:530, 42.punkts.

⁵⁴ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.jūlija spriedums lietā *Ambisig*, C-46/15, ECLI:EU:C:2016:530, 49.punkts.

⁵⁵ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.jūlija spriedums lietā *Ambisig*, C-46/15, ECLI:EU:C:2016:530, 50.punkts.

⁵⁶ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 2.jūnija spriedums lietā *Pippo Pizzo*, C-27/15, ECLI:EU:C:2016:404, 50., 51.punkts.

maksājuma veikšana bija formulēta tādējādi, ka tā tieši attiecās tikai uz publisko būvdarbu, nevis pakalpojumu sniegšanas līgumiem.⁵⁷

Atļauja vienam no likvidēta konsorcijs dalībniekiem iesniegt piedāvājumu sarunu procedūrā

Uzņēmējs var turpināt dalību sarunu procedūrā savā vārdā pēc grupas, kuras daļa tas bija un kuru līgumslēdzēja iestāde izvēlējās priekšatlāsē, likvidēšanas tikai ar nosacījumu, ka tas nekaitē vienlīdzīgas attieksmes pret visiem pretendentiem principam. Līgumslēdzēja iestāde nepārkāpj Direktīvā 2004/17 ietverto vienlīdzības principu, ja tā atļauj vienam no diviem uzņēmējiem, kurš bija uzņēmēju grupā, kuru kā tādu šī iestāde aicināja iesniegt piedāvājumu, iestāties šīs grupas vietā pēc tās likvidēšanas un savā vārdā piedalīties sarunu procedūrā publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai, ja vien ir pierādīts, ka, pirmkārt, šis uzņēmējs viens pats atbilst šīs iestādes definētām prasībām un, otrkārt, ka tā dalības turpināšana šajā procedūrā neizraisa citu pretendentu konkurences situācijas pasliktināšanos.⁵⁸

⁵⁷ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 2.jūnija spriedums lietā *Pippo Pizzo*, C-27/15, ECLI:EU:C:2016:404.

⁵⁸ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 24.maija spriedums lietā *MT Højgaard un Züblin*, C-396/14, ECLI:EU:C:2016:347, 43., 44.punkts.

3.3. IEPIRKUMA LĪGUMA NOSLĒGŠANA UN IZPILDE

Būtiski grozījumi līgumā pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas

Nav pieļaujams, ka pēc publiska līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas līgumslēdzēja iestāde un izraudzītais pretendents šī līguma noteikumos izdara grozījumus tā, ka šie noteikumi būtiski atšķiras no sākotnējā līguma noteikumiem.⁵⁹

1) Būtisku līguma grozījumu izpratne

Būtiski grozījumi līgumā pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas ir konstatējami, ja iecerēto grozījumu sekas ir vai nu būtiskā mērā paplašināts līgums, attiecinot to uz neparedzētiem elementiem, vai mainīts līguma ekonomiskais līdzsvars par labu izraudzītajam pretendētājam, vai arī gadījumā, ja šo grozījumu dēļ var tikt apšaubīta līguma slēgšanas tiesību piešķiršana tādā izpratnē, ka, ja šie grozījumi būtu iekļauti sākotnējā publiskā iepirkuma procedūras dokumentos, tad vai nu būtu izraudzīts cits piedāvājums, vai arī pielaisti citi pretendenti.⁶⁰

2) Līguma grozīšana, būtiski samazinot līguma priekšmetu

Tādai līguma elementu grozīšanai, kas sastāv no būtiska līguma priekšmeta samazinājuma, sekas var būt tādas, ka tas var būt pieejams lielākam skaitam saimnieciskās darbības subjektu. Faktiski, tā kā līguma sākotnējā nozīme bija tāda, ka tikai daži uzņēmumi varēja iesniegt savu kandidatūru vai piedāvājumu, minētā līguma apmēra samazinājums var padarīt to interesantu arī citiem mazākiem saimnieciskās darbības subjektiem. Turklāt konkrētā līguma minimālajiem iespēju līmeņiem saskaņā ar Direktīvas 2004/18 44.panta 2.punkta otro daļu ir jābūt saistītiem ar minētā līguma priekšmetu un samērīgiem ar to, jo līguma priekšmeta samazinājums var proporcionāli samazināt kandidātiem vai pretendentiem noteiktās kapacitātes prasības.⁶¹

3) Līguma būtiskas grozīšanas paredzēšana sākotnējā līguma noteikumos

Iestādēm pastāv iespēja iepirkuma dokumentos paredzēt iespēju līgumslēdzējai iestādei pielāgot noteiktus minētā līguma nosacījumus, pat būtiskus, pēc tā slēgšanas tiesību piešķiršanas. Minētajos dokumentos tieši paredzot šo iespēju un nosakot tās piemērošanas noteikumus, līgumslēdzēja iestāde nodrošina, ka visi saimnieciskās darbības subjekti, kas ieinteresēti piedalīties minētajā līgumā, jau no paša sākuma zina par šo iespēju un līdz ar to ir vienlīdzīgi, izstrādājot savu piedāvājumu.⁶²

⁵⁹ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.septembra spriedums lietā *Finn Frogne*, C-549/14, ECLI:EU:C:2016:634, 28.punkts, 2008.gada 19.jūnija spriedums lietā *Pressetext Nachrichtenagentur*, C-454/06, ECLI:EU:C:2008:351, 34.–37.punkts.

⁶⁰ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.septembra spriedums lietā *Finn Frogne*, C-549/14, ECLI:EU:C:2016:634, 28.punkts, 2008.gada 19.jūnija spriedums lietā *Pressetext Nachrichtenagentur*, C-454/06, ECLI:EU:C:2008:351, 34.–37.punkts.

⁶¹ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.septembra spriedums lietā *Finn Frogne*, C-549/14, ECLI:EU:C:2016:634, 28.punkts.

⁶² Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.septembra spriedums lietā *Finn Frogne*, C-549/14, ECLI:EU:C:2016:634, 37.punkts, pēc analogijas sk. 2004.gada 29.aprīļa spriedumu lietā *Komisija/CAS Succhi di Frutta*, C-496/99 P, ECLI:EU:C:2004:236, 112., 115., 117. un 118.punkts.

4) Nepieciešamība rīkot jaunu publiskā iepirkuma procedūru, ja nepieciešams būtiski grozīt līgumu

Principā būtiski publiskā līguma grozījumi pēc tam, kad ir tikušas piešķirtas tiesības to noslēgt, nevar tikt veikti, līgumslēdzējai iestādei un izraudzītajam pretendentam savstarpēji vienojoties, bet saistībā ar tiem ir jāriko jauna publiskā iepirkuma procedūra, kas attiecas uz šādi grozīto līgumu.⁶³ Tas būtu citādi tikai tad, ja šie grozījumi būtu paredzēti sākotnējā līguma noteikumos.⁶⁴

5) Būtiski grozījumi, noslēdzot izlīgumu, kas ietver abu pušu piekāpšanos, lai izbeigtu strīdu

Pēc publiska līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas šajā līgumā nevar veikt būtiskus grozījumus, neuzsākot jaunu publiskā iepirkuma procedūru, pat ja šie grozījumi objektīvā ziņā nozīmē izlīgumu, kas ietver abu pušu atteikšanos, lai izbeigtu strīdu, kura risinājums nav skaidrs un kurš izriet no grūtībām, ar ko ir saistīta šī līguma izpilde.

Lietā „Finn Frogne” līguma izpildes laikā radās grūtības ar piegādes termiņu ievērošanu, tādēļ iestāde un iepirkuma uzvarētājs abpusēji atteicās no atbildības par nespēju izpildīt līgumu tā, kā tas bija paredzēts. Pēc pārrunām puses vienojās par izlīgumu, saskaņā ar kuru līguma priekšmets tiktu samazināts tādējādi, ka tas attiektos tikai uz radiosakaru sistēmas piegādi reģionālajiem policijas dienestiem par aptuveno summu EUR 4 690 000, savukārt iestāde iegādātos divas centrālās serveru fermas, kuru aptuvenā vērtība ir EUR 6 700 000 un kuras iepirkuma uzvarētāja pati bija iegādājusies ar mērķi tās iznomāt iestādei sākotnējā līguma izpildes ietvaros. Šajā izlīgumā abas puses paredzēja atteikties no jebkādām tiesībām, kas izriet no sākotnējā līguma, izņemot tās, kuras izriet no šī izlīguma.⁶⁵

Arī šādu izlīgumu Eiropas Savienības Tiesa atzina par nepieļaujamu, norādot piebildi, ka citādi būtu tikai tad, ja minētā līguma dokumentos būtu paredzēta iespēja pēc tā slēgšanas tiesību piešķiršanas pielāgot noteiktus līguma nosacījumus, pat būtiskus, un būtu paredzēti šīs iespējas piemērošanas noteikumi.⁶⁶

⁶³ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.septembra spriedums lietā *Finn Frogne*, C-549/14, ECLI:EU:C:2016:634, 30.punkts, pēc analogijas sk. 2010.gada 13.aprīļa spriedumu lietā *Wall*, C-91/08, ECLI:EU:C:2010:182, 42.punktu.

⁶⁴ Eiropas Savienības Tiesas 2008.gada 19.jūnija spriedums lietā *Pressetext Nachrichtenagentur*, C-454/06, ECLI:EU:C:2008:351, 37.–69.punkts.

⁶⁵ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.septembra spriedums lietā *Finn Frogne*, C-549/14, ECLI:EU:C:2016:634.

⁶⁶ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.septembra spriedums lietā *Finn Frogne*, C-549/14, ECLI:EU:C:2016:634, 40.punkts.

3.4. DIREKTĪVAS PIEMĒROŠANAS IZŅĒMUMI

In house līgumu slēgšana

1) Publisko līgumu pieejamība brīvai konkurencei

Eiropas Savienības tiesību normu galvenais mērķis publiskā iepirkuma līgumu jomā nosaka pienākumu piemērot atbilstošajās direktīvās paredzētos noteikumus par publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrām, ja līgumslēdzēja iestāde, piemēram, pašvaldība, paredz noslēgt ar juridiski patstāvīgu struktūru līgumu par atlīdzību, neatkarīgi no tā, vai šī struktūra ir līgumslēdzēja iestāde. Ikviens izņēmums no šī pienākuma piemērošanas ir interpretējams šauri.⁶⁷

2) Publiskas personas tiesības īstenot valsts pārvaldes uzdevumus, izmantojot savus iekšējos resursus

Ņemot vērā, ka valsts iestāde var veikt sabiedrības interešu uzdevumus, kas tai ir jāveic, liekot lietā pati savus administratīvos, tehniskos un citus līdzekļus, un tai nav pienākuma pieaicināt ārējas struktūras, kas darbojas ārpus tās dienestiem,⁶⁸ Eiropas Savienības Tiesa izņēmumu attiecībā uz tā saukto *in house* līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu atzīšanu pamato ar īpašu iekšējo saikni, kas šādā gadījumā pastāv starp līgumslēdzēju iestādi un izraudzīto uzņēmumu, pat ja pēdējais minētais ir no pirmā minētā juridiski nošķirta vienība.⁶⁹ Šādos gadījumos var uzskatīt, ka līgumslēdzēja iestāde faktiski izmanto pati savus līdzekļus un ka izraudzītais uzņēmums gandrīz vai veido daļu no tā tās iekšējiem dienestiem.⁷⁰

3) Nepieciešamās pazīmes *in house* izņēmuma piemērošanai

Lai šo nosacījumu varētu piemērot, ne tikai līgumslēdzējai iestādei izraudzītais uzņēmums ir jākontrolē tāpat, kā tā kontrolē savus dienestus, bet arī ir nepieciešams, lai šis uzņēmums lielāko darbības daļu veiktu līgumslēdzējas iestādes vai līgumslēdzēju iestāžu, kam tas pieder, labā.⁷¹ Tāpat ir nepieciešams, lai izraudzītā uzņēmuma darbība galvenokārt tiktu veltīta pašvaldībai vai pašvaldībām, kurām tas pieder, un jebkādai citai darbībai var būt tikai maznozīmīgs raksturs. Lai izvērtētu, vai šis ir tāds gadījums, kompetentajai tiesai ir jāņem vērā visi lietas apstākļi – kā kvalitatīvie, tā arī kvantitatīvie. Šajā ziņā atbilstošais apgrozījums ir tas, ko šis uzņēmums ir guvis saistībā ar šīs kontrolējošās iestādes vai iestāžu pieņemtajiem lēmumiem par publisko līgumu piešķiršanu.⁷²

⁶⁷ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 8.decembra spriedums lietā *Undis Servizi*, C-553/15, ECLI:EU:C:2016:935, 28., 29.punkts, 2014.gada 8.maija spriedums lietā *Datenlotsen Informationssysteme*, C-15/13, ECLI:EU:C:2014:303, 23.punkts, 2005.gada 11.janvāra spriedums lietā *Stadt Halle un RPL Lochau*, C-26/03, ECLI:EU:C:2005:5, 46.punkts.

⁶⁸ Eiropas Savienības Tiesas 2005.gada 11.janvāra spriedums lietā *Stadt Halle un RPL Lochau*, C-26/03, ECLI:EU:C:2005:5, 48.punkts.

⁶⁹ Eiropas Savienības Tiesas 2014.gada 8.maija spriedums lietā *Datenlotsen Informationssysteme*, C-15/13, ECLI:EU:C:2014:303, 29.punkts.

⁷⁰ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 8.decembra spriedums lietā *Undis Servizi*, C-553/15, ECLI:EU:C:2016:935, 30.punkts, 2014.gada 8.maija spriedums lietā *Datenlotsen Informationssysteme*, C-15/13, ECLI:EU:C:2014:303, 25.punkts.

⁷¹ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 8.decembra spriedums lietā *Undis Servizi*, C-553/15, ECLI:EU:C:2016:935, 31.punkts, 1999.gada 18.novembra spriedums lietā *Teckal*, C-107/98, ECLI:EU:C:1999:562, 50.punkts.

⁷² Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 8.decembra spriedums lietā *Undis Servizi*, C-553/15, ECLI:EU:C:2016:935, 32.punkts, 2008.gada 17.jūlija spriedums lietā *Komisija/Itālija*, C-371/05,

Piemērojot Eiropas Savienības Tiesas judikatūru par tiešo publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, proti, tā saukto *in house* piešķiršanu, lai noteiktu, vai izraudzītais uzņēmums lielāko darbības daļu veic līgumslēdzējai iestādei (pašvaldībām, kurām tajā ir kapitāldaļas un kuras to kontrolē), šajā darbībā nav jāiekļauj arī tā darbība, kuru šim uzņēmumam liek darīt valsts iestāde, kurai tajā nav kapitāldaļu, par labu pašvaldībām, kurām arī nav kapitāldaļu minētajā uzņēmumā un kuras to nekādi nekontrolē, un šī pēdējā minētā darbība ir jāuzskata par tādu, kas veikta trešo personu labā.⁷³

Lietā „Undis Servizi” tika aplūkots gadījums, kurā Sulmonas pašvaldības kopienas padome piešķīra integrētā sadzīves atkritumu cikla pārvaldības pakalpojumus *Cogesa* – sabiedrībai ar pilnībā publisku kapitālu, kura turētājas ir vairākas Abruco reģiona kopienas, tostarp Sulmonas kopiena. Pēdējai minētajai pieder 200 akcijas no kopumā 1200 akcijām, kas veido šīs sabiedrības kapitālu, proti, aptuveni 16,6% no šī kapitāla daļām.

Lai gan pakalpojumu publiskais iepirkums ar *Cogesa* vēl nebija noslēgts, pašvaldības, kurām ir kapitāldaļas tajā, noslēdza vienošanos, lai šo uzņēmumu kopīgi kontrolētu tāpat, kā tā kontrolē savus dienestus. Tālāk ar integrēto vides atļauju Abruco reģions noteica par pienākumu *Cogesa*, ievērojot pašpietiekamības, tuvuma un subsidiaritātes principus, apstrādāt un apsaimniekot atsevišķu šī reģiona kopienu, kurām nav kapitāldaļu šajā sabiedrībā, sadzīves atkritumus.

Undis – sabiedrība, kura interesējās par lietā aplūkoto pakalpojumu publisko iepirkumu, cēla tiesā prasību par lēmumu par šī pakalpojumu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu *Cogesa*. *Undis* lietā norādīja, ka neesot izpildīts nosacījums par to, lai līguma slēgšanas tiesību ieguvējs lielāko daļu savu darbību veiktu kopā ar šo līgumslēdzēja iestādi vai iestādēm, kas ir tā turētājas. *Undis* uzsvēra, ka *Cogesa* 2011., 2012. un 2013.gada finanšu bilances pierāda, ka tā tikai 50% no kopējās darbības veic ar pašvaldībām, kurām ir kapitāldaļas. Šīs sabiedrības veiktā darbība to pašvaldību labā, kurām nav kapitāldaļu, ir jāiekļauj uzņēmuma „ārējā darbībā”.

Eiropas Savienības Tiesa lietā atzina, ka uzņēmuma „lielākajā darbībā” neiekļauj tās darbības, kuru šim uzņēmumam liek darīt valsts iestāde, kurai tajā nav kapitāldaļu, par labu pašvaldībām, kurām arī nav kapitāldaļu minētajā uzņēmumā un kuras to nekādi nekontrolē.⁷⁴

ECLI:EU:C:2008:410, 31.punkts, 2006.gada 11.maija spriedums lietā *Carbotermo un Consorzio Alisei*, C-340/04, ECLI:EU:C:2006:308, 63. un 65.punkts.

⁷³ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 8.decembra spriedums lietā *Undis Servizi*, C-553/15, ECLI:EU:C:2016:935, 38.punkts.

⁷⁴ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 8.decembra spriedums lietā *Undis Servizi*, C-553/15, ECLI:EU:C:2016:935.

4) Prasības darboties galvenokārt iestādes labā mērķis

Prasības, ka attiecīgajai personai lielākā darbības daļa ir jāveic tās iestādes vai iestāžu, kuras ir tās kapitāldaļu turētājas, labā, mērķis it īpaši ir nodrošināt, lai Direktīva 2004/18 būtu piemērojama arī tajos gadījumos, kad uzņēmums, kuru kontrolē viena vai vairākas iestādes, darbojas tirgū un ir konkurētspējīgs ar citiem uzņēmumiem. Faktiski nav teikts, ka uzņēmumam tiktu liegta rīcības brīvība tikai tādēļ, ka lēmumus, kuri to skar, kontrolē pašvaldība vai pašvaldības, kurām pieder tā kapitāldaļas, ja vien šis uzņēmums joprojām var veikt būtisku daļu savas saimnieciskās darbības ar citiem tirgus dalībniekiem. Turpretī, ja šī uzņēmuma pakalpojumi būtībā ir orientēti tikai uz šo vienu pašvaldību vai pašvaldībām, ir attaisnojami, ka šim uzņēmumam nepiemēro Direktīvā 2004/18 noteiktos ierobežojumus, jo tos piemērot prasā nepieciešamība saglabāt konkurenci, kas vairs nav attiecināms uz šo gadījumu.⁷⁵

Pašvaldības publisko funkciju deleģēšana citam autonomam publisko tiesību subjektam

1) Jēdziens „valsts līgums”

Saskaņā ar Direktīvas 2004/18 1.panta 2.punkta „a” apakšpunktu valsts līgums ir finansiāls līgums, ko rakstveidā savstarpēji noslēdz viens vai vairāki komersanti un viena vai vairākas līgumslēdzējas iestādes un kura mērķis ir būvdarbu realizācija, produkcijas piegāde vai pakalpojumu sniegšana šīs direktīvas izpratnē. Lai atbilstoši šai definīcijai par publisku līgumu iespējami varētu tikt kvalificēta operācija, kas sastāv no vairākiem posmiem, šī operācija ir jāizvērtē kopumā, ņemot vērā tās mērķi.⁷⁶

Tikai finansiāls līgums var būt publisks līgums, uz ko attiecas Direktīva 2004/18, un tas, ka tas ir finansiāls, nozīmē, ka līgumslēdzēja iestāde, kas noslēdz publisko līgumu, atbilstoši šim līgumam par samaksu saņem sniegumu, kam ir jāsniedz tieša ekonomiskā interese šai līgumslēdzējai iestādei. Šis līguma divpusējais raksturs tātad ir būtiska publiskā līguma iezīme.⁷⁷

Lietā „Remondis” Hannoveres apgabals un Hannoveres pilsēta nolēma kopā ar reglamentējošu aktu izveidot jaunu publisko tiesību subjektu, lai tam piešķirtu atsevišķas savas pilnvaras – atkritumu apsaimniekošanu, autoceļu tīrīšanu un apkalošanu. Pašvaldības šim subjektam cedēja 94,9% daļu no pašvaldībām piederošas sabiedrības, kas līdz šim nodrošināja atkritumu apsaimniekošanu. Šo tiesību subjektu pārvaldīja pašvaldības administrācijas pārstāvji. Tiesību subjekts tika pilnvarots pieņemt noteikumus, tostarp noteikt maksu par pakalpojumu sniegšanu, tā izdevumus varēja segt no minēto

⁷⁵ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 8.decembra spriedums lietā *Undis Servizi*, C-553/15, ECLI:EU:C:2016:935, 33.punkts, sk. pēc analogijas 2006.gada 11.maija sprieduma *Carbotermo un Consorzio Alisei*, C-340/04, ECLI:EU:C:2006:308, 60.–62.punktu.

⁷⁶ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 21.decembra spriedums lietā *Remondis*, C-51/15, ECLI:EU:C:2016:985, 36., 37.punkts, 2005.gada 10.novembra spriedums lietā *Komisija/Austrija*, C-29/04, ECLI:EU:C:2005:670, 41.punkts.

⁷⁷ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 21.decembra spriedums lietā *Remondis*, C-51/15, ECLI:EU:C:2016:985, 43.punkts, 2010.gada 25.marta spriedums lietā *Helmut Müller*, C-451/08, ECLI:EU:C:2010:168, 47.–49.punkts.

pašvaldību budžeta līdzekļiem.

Remondis nacionālajā tiesā izvirzīja argumentu, ka ar iepriekš aprakstītajām darbībām minētajam tiesību subjektam ir nepamatoti nodots valsts līgums bez publiskā iepirkuma procedūras rīkošanas.

Eiropas Savienības Tiesa, sniedzot prejudiciālu nolēmumu, nepiekrīta, ka šāda publisko funkciju deleģēšana būtu uzskatāma par valsts līguma piešķiršanu bez publiskā iepirkuma rīkošanas.⁷⁸

2) Dalībvalsts nacionālā identitātes ievērošana

Kompetenču sadalījums dalībvalsts iekšienē ir aizsargāts LES 4.panta 2.punktā, kurā noteikts, ka Eiropas Savienībai ir jārespektē dalībvalstu nacionālā identitāte, kas raksturīga to politiskajām un konstitucionālajām pamatstrukturām, tostarp reģionālajām un vietējām pašvaldībām.⁷⁹ Turklāt, tā kā šī kompetenču sadale nav stingri noteikta, ar LES 4.panta 2.punktu noteiktā aizsardzība attiecas arī uz pilnvaru reorganizāciju dalībvalsts iekšienē.⁸⁰

3) Pašvaldības pilnvaru nodošanas ekonomiskais raksturs

Pašvaldības reorganizācija, kas var būt tādā formā kā pilnvaru pārdalīšana no vienas publisko tiesību iestādes otrai, ko ir noteikusi augstākstāvoša iestāde, vai kā brīvprātīga pilnvaru nodošana publisko tiesību iestāžu starpā, izraisa to, ka iestāde, kurai iepriekš ir bijušas pilnvaras, tiek atbrīvota vai atbrīvojas no pienākuma un tiesībām izpildīt attiecīgo sabiedrisko uzdevumu, bet otrai iestādei turpmāk ir šis pienākums un šīs tiesības.⁸¹ Kā minēts iepriekš, lai līgumu uzskatītu par valsts līgumu direktīvas izpratnē, tam jāpiemīt finansiālam raksturam – tam jāsniedz tieša ekonomiska interese arī līgumslēdzējai iestādei. Tomēr apstākļi, ka iestāde tiek atbrīvota no savām pilnvarām, pats par sevi jau nozīmē, ka iestāde negūs finansiālas priekšrocības no attiecīgo uzdevumu izpildes.⁸²

Pilnvaru īstenošanai izmantoto līdzekļu pārdalīšana iestādei, kura zaudē pilnvaras, nododot tos iestādei, kura tās iegūst, nevar tikt uzskatīta par cenas samaksu, bet tieši otrādi – par loģiskām un pat obligātām sekām šo pilnvaru brīvprātīgai nodošanai vai obligātai pārdalei no vienas iestādes otrai. Tāpat par atlīdzību nav uzskatāms tas, ka iestāde, kas ierosina pilnvaru nodošanu vai kas izlemj pārdalīt pilnvaras, apņemas apmaksāt iespējamās izmaksas, kas pārsniegtu ieņēmumus, kas var izrietēt no šo pilnvaru īstenošanas. Proti, runa ir par garantiju, kas ir domāta trešām personām, kuras vajadzība šajā gadījumā izriet no principa, saskaņā ar kuru pret publisko tiesību iestādi nevar tikt vērstas maksātnespējas process. Tomēr tas, ka šāds princips pastāv, pats par sevi ir dalībvalsts iekšējs organizatorisks jautājums.⁸³

⁷⁸ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 21.decembra spriedums lietā *Remondis*, C-51/15, ECLI:EU:C:2016:985.

⁷⁹ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 21.decembra spriedums lietā *Remondis*, C-51/15, ECLI:EU:C:2016:985, 40.punkts, 2014.gada 12.jūnija spriedums lietā *Digibet un Albers*, C-156/13, ECLI:EU:C:2014:1756, 34.punkts.

⁸⁰ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 21.decembra spriedums lietā *Remondis*, C-51/15, ECLI:EU:C:2016:985, 41.punkts.

⁸¹ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 21.decembra spriedums lietā *Remondis*, C-51/15, ECLI:EU:C:2016:985, 41.punkts.

⁸² Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 21.decembra spriedums lietā *Remondis*, C-51/15, ECLI:EU:C:2016:985, 44.punkts.

⁸³ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 21.decembra spriedums lietā *Remondis*, C-51/15, ECLI:EU:C:2016:985, 45., 46.punkts.

4) Pilnvaru nodošanas iekšējais organizatoriskais raksturs

Lai pilnvaru nodošana starp publisko tiesību iestādēm varētu tikt uzskatīta par iekšējās organizācijas aktu un lai uz to tāpat attiektos LES 4.panta 2.punktā garantētā dalībvalstu brīvība, ir jāizpilda noteikti nosacījumi. Proti, šai pilnvaru nodošanai ir jābūt patiesai jeb vērstai uz patiesu paredzēto pienākumu izpildi un tiesību subjektam ir jādarbojas autonomi.⁸⁴

5) Deleģēto funkciju patiesa izpilde

Lai pilnvaru nodošana būtu patiesa, tai ir jāattiecas ne tikai uz pienākumiem, kas ir saistīti ar nodotajām pilnvarām, tostarp pienākumu izpildīt uzdevumus, kas ir saistīti ar šīm pilnvarām, bet arī uz tām atbilstošajām tiesībām. Tas nozīmē, ka publisko tiesību iestādei, kurai tiek piešķirtas pilnvaras, ir jābūt tiesībām organizēt to uzdevumu izpildi, uz ko attiecas šīs pilnvaras, kā arī pieņemt reglamentējošus noteikumus, kas attiecas uz šiem uzdevumiem, un tai ir jābūt finansiāli patstāvīgai, lai varētu nodrošināt minēto uzdevumu izpildi. Turpretī tā tas nav gadījumā, ja sākotnēji kompetentā iestāde saglabā pamatatbildību saistībā ar šiem pašiem uzdevumiem, ja tā saglabā finanšu kontroli pār tiem vai ja tai iepriekš ir jāapstiprina lēmumi, ko plāno pieņemt subjekts, kurš tai palīdz.⁸⁵

6) Tiesību subjekta darbības autonomais raksturs

Pilnvaru nodošana nepastāv, ja publisko tiesību iestāde, kas ir jaunā kompetentā iestāde, šīs pilnvaras neīsteno autonomi un pati par to neatbild. Šāda darbības autonomija nenozīmē, ka jauno kompetento subjektu vairs nedrīkst ietekmēt neviens cits publisko tiesību subjekts. Proti, subjekts, kurš nodod pilnvaras, var saglabāt zināmas tiesības saistībā ar uzdevumiem, kas ir saistīti ar šo sabiedrisko pakalpojumu. Tomēr šāda ietekme principā izslēdz jebkādu iejaukšanos konkrētajā uzdevumu, uz kuriem attiecas nodotās pilnvaras, izpildes kārtībā.

Lietā „Remondis” ietekme uz jauno tiesību subjektu tika īstenota ar struktūrvienības, ko veidoja pašvaldību pārstāvji, starpniecību. Šādu ietekmi Eiropas Savienības Tiesa atzina par pieļaujamu.

Darbības autonomija nenozīmē arī, ka pilnvaru obligātajai pārdalei vai brīvprātīgajai nodošanai ir jābūt neatgriezeniskai. Jebkurai reorganizācijai var sekot citas reorganizācijas. Nav nekādu šķēršļu tam, lai nodotās vai pārdalītās pilnvaras sabiedrisko uzdevumu reorganizācijas ietvaros nevarētu vēlāk no jauna tikt nodotas vai pārdalītas saistībā ar nākamo reorganizāciju.⁸⁶

⁸⁴ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 21.decembra spriedums lietā *Remondis*, C-51/15, ECLI:EU:C:2016:985, 47.–54.punkts.

⁸⁵ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 21.decembra spriedums lietā *Remondis*, C-51/15, ECLI:EU:C:2016:985, 49.punkts.

⁸⁶ Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 21.decembra spriedums lietā *Remondis*, C-51/15, ECLI:EU:C:2016:985, 51.–53.punkts.

IZMANTOTO NOLĒMUMU SARAKSTS

Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 5.aprīļa spriedums lietā *Borta*, C-298/15, ECLI:EU:C:2017:266

Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 5.aprīļa spriedums lietā *Marina del Mediterráneo*, C-391/15, ECLI:EU:C:2017:268

Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 21.decembra spriedums lietā *Technische Gebäudebetreuung and Caverion Österreich*, C-355/15, ECLI:EU:C:2016:988

Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 21.decembra spriedums lietā *Remondis*, C-51/15, ECLI:EU:C:2016:985

Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.decembra spriedums lietā *Connexion Taxi Services*, C-171/15, ECLI:EU:C:2016:948

Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 8.decembra spriedums lietā *Undis Servizi*, C-553/15, ECLI:EU:C:2016:935

Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 10.novembra spriedums lietā *Ciclat*, C-199/15, ECLI:EU:C:2016:853

Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 27.oktobra spriedums lietā *Milev*, C-439/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:818

Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.septembra spriedums lietā *Finn Frogne*, C-549/14, ECLI:EU:C:2016:634

Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.jūlija spriedums lietā *Wroclaw - Miasto na prawach powiatu*, C-406/14, ECLI:EU:C:2016:562

Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.jūlija spriedums lietā *Dimarso*, C-6/15, ECLI:EU:C:2016:555

Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.jūlija spriedums lietā *Ambisig*, C-46/15, ECLI:EU:C:2016:530

Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 2.jūnija spriedums lietā *Dr. Falk Pharma*, C-410/14, ECLI:EU:C:2016:399

Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 2.jūnija spriedums lietā *Pippo Pizzo*, C-27/15, ECLI:EU:C:2016:404

Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 24.maija spriedums lietā *MT Højgaard un Züblin*, C-396/14, ECLI:EU:C:2016:347

Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.aprīļa spriedums lietā *Partner Apelski Dariusz*, C-324/14, ECLI:EU:C:2016:214

Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 5.aprīļa spriedums lietā *PFE*, C-689/13, ECLI:EU:C:2016:199

Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.janvāra spriedums lietā *Ostas celtnieks*, C-234/14, ECLI:EU:C:2016:6

Eiropas Savienības Tiesas 2015.gada 16.aprīļa spriedums lietā *Enterprise Focused Solutions*, C-278/14, ECLI:EU:C:2015:228

Eiropas Savienības Tiesas 2014.gada 6.novembra spriedums lietā *Cartiera dell'Adda*, C-42/13, ECLI:EU:C:2014:2345

Eiropas Savienības Tiesas 2014.gada 10.jūlija spriedums lietā *Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici*, C-358/12, EU:C:2014:2063

Eiropas Savienības Tiesas 2014.gada 10.jūlija spriedums lietā *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, ECLI:EU:C:2014:2067

Eiropas Savienības Tiesas 2014.gada 12.jūnija spriedums lietā *Digibet un Albers*, C-156/13, ECLI:EU:C:2014:1756

Eiropas Savienības Tiesas 2014.gada 8.maija spriedums lietā *Datenlotsen Informationssysteme*, C-15/13, ECLI:EU:C:2014:303

Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 4.jūlija spriedums lietā *Fastweb*, C-100/12, ECLI:EU:C:2013:448

Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 10.maija spriedums lietā *Komisija/Nīderlande*, C-368/10, ECLI:EU:C:2012:284

Eiropas Savienības Tiesas 2011.gada 21.jūlija spriedums lietā *Evropaïki Dynamiki/EMSA*, C-252/10 P, ECLI:EU:C:2011:512

Eiropas Savienības Tiesas 2006.gada 4.jūlija spriedums lietā *Adeneler u.c.*, C-212/04, ECLI:EU:C:2006:443

Eiropas Savienības Tiesas 2006.gada 9.februāra spriedums apvienotajās lietās *La Cascina u.c.*, C-226/04 un C-228/04, ECLI:EU:C:2006:94

Eiropas Savienības Tiesas 2005.gada 11.janvāra spriedums lietā *Stadt Halle un RPL Lochau*, C-26/03, ECLI:EU:C:2005:5

Eiropas Savienības Tiesas 2003.gada 19.jūnija spriedums lietā *Hackermüller*, C-249/01, ECLI:EU:C:2003:359

Eiropas Savienības Tiesas 2002.gada 12.decembra spriedums lietā *Universale-Bau u.c.*, C-470/99, ECLI:EU:C:2002:746

Eiropas Savienības Tiesas 1998.gada 10.novembra spriedums lietā *BFI Holding*, C-360/96, ECLI:EU:C:1998:525

Eiropas Savienības Tiesas 1997.gada 18.decembra spriedums lietā *Inter-Environnement Wallonie*, C-129/96, ECLI:EU:C:1997:628

Apkopojumu sastādījis:

Augstākās tiesas Judikatūras un zinātniski analītiskās nodaļas zinātniski analītiskais padomnieks Aleksandrs Potaičuks